

Posudek na bakalářskou práci

Zuzana Schreiberová: Materializace židovské identity skrze pravidla kašrutu. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií. Praha 2009. 56 s.

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Vaňková

Oponent: Mgr. Hedvika Novotná

Zkoumání identit prostřednictvím analýzy stravovacích návyků lze označit za jeden z trendů současné antropologie. Práce „**Materializace židovské identity skrze pravidla kašrutu**“ Zuzany Schreiberové je tedy svým způsobem příspěvkem k současnému dění v oboru a vyjadřuje autorčinu schopnost uchopit „stará témata“ (zkoumání identit) novým způsobem.

V teoretické části práce autorka velice poučeně seznamuje čtenáře s pravidly dodržování kašrutu a jejich zdroji; diskutuje také rozdíl ortodoxního a reformního židovství v pohledu na dodržování kašrutu a ukazuje, že v některých reformních komunitách se primárně rituální (náboženský) význam pravidel stravování proměnil v rozměr etický (s. 13 – 15). Pokračuje výkladem základních pojmů a konceptů, s nimiž ve své práci pracuje: „identita“, „židovská identita“, „jídlo jako prostředek sociální identifikace“. V této části práce však spatřuji jisté slabiny: více prostoru by si zasloužil výklad obecných souvislosti stravování a identity (omezující se v této práci na necelou stránku, s. 19); pojem identity je sice pěkně rozpracován na základě práce P. Barši – nicméně v poslední větě kapitoly 2.1. zmíněné texty (Astuti; Sharp) by bylo třeba alespoň stručně přiblížit, má-li mít odkaz na ně nějaký smysl. Navíc kapitola 2.2. s názvem „Židovská identita“ v podstatě vůbec nevyužívá právě konceptualizace identity z předcházející kapitoly, takže její potenciál není využit. Naopak si cením zevrubného seznámení s výsledky výzkumů ostatních autorů, kteří se daným tématem zabývali (s. 19 – 22).

V kapitole věnované metodologii práce studentka představuje postup svého výzkumu a také formuluje výzkumné otázky. Součástí této části je i reflexe vlastní pozice v terénu a jasná deklarace příslušnosti k židovství, kterou považuji za velmi vhodnou a zvyšující důvěryhodnost práce. Ráda bych také ocenila, že si Zuzana Schreiberová uvědomuje několik rovin významů, které může dodržování kašrutu mít – od čistě osobní potřeby aktéra vyjádřit a materializovat svůj vztah k Bohu, přes více či méně nereflexované respektování náboženských pravidel, po rozměr vyjádření sociální soudržnosti (či výsledek tlaku sociální kontroly). Přeci jen bych však studentku upozornila, že se jedná spíše o kontinuum významů, jež se různě prolínají a překrývají, než o oddělené postoje aktérů. Mnohovrstevnatost židovských identifikací by si prostě zasloužila větší promyšlení, než jakého se jí v práci dostalo.

Následující kapitoly již jsou věnovány analýze třinácti provedených rozhovorů. Autorka sympaticky zařazuje do textu citace informátorů, které mají nejen velkou vypovídací hodnotu, ale také osvěžují text. Tato část je celkem rozsáhlá (s. 31 – 53) a dotýká se celé řady témat. Jejím nedostatkem je však jistá nedopracovanost a povrchnost, takže zajímavá témata, která rozhovory odkryly, zůstávají jen načrtnuta. Výsledkem je text, který je díky citacím sice čtivý a díky samotnému tématu i informačně bohatý a zajímavý, nicméně nejde do hloubky a spíše shrnuje výpovědi informátorů, než aby je skutečně analyzoval. Jedním z důvodů, proč tomu tak zřejmě je, je (kromě časové tísně) absence literatury, týkající se českých Židů, která by

výpovědi umožnila situovat do specifického kontextu a lépe přečíst, co se skrývá „za nimi“ a co odrážejí.

Naopak za pozitivní však považuji přehlednost analytické části, již zvyšují stručná shrnutí poznatků z jednotlivých podkapitol na jejich konci; je však škoda, že se celkové, rozsáhlejší a také s teoretickým úvodem více komunikující shrnutí neobjevilo v závěru práce.

Po formální stránce je bohužel třeba práci vytknout velké množství pravopisných chyb a překlepů, a to v míře překračující „standard“ bakalářských prací. Tato skutečnost mne mrzí o to více, že některé úseky textu jsem při pročítání částí práce sama po gramatické stránce opravila a tyto opravy Zuzana do výsledné práce nezařadila. Doporučila bych proto pro archivaci vytvořit novou verzi práce, v níž by byly pravopisné chyby opraveny. Formálně nejasné je i dělení literatury na Použité zdroje a literatura a Elektronické zdroje (s. 55 – 56), neboť elektronické zdroje jsou uvedeny v obou částech.

Mám-li jako vedoucí práce své závěry shrnout, musím říci, že z předložené bakalářské práce je zjevný značný potenciál Zuzany Schreiberové (ostatně patrný i z našich nečetných konzultací), který však zůstal, především v důsledku špatného časového rozvržení práce, do velké míry nevyužit. Na druhou stranu má však práce své přednosti a přináší zajímavý vhled do české židovské komunity.

Práci tedy doporučuji k obhajobě a s ohledem na výše zmíněné klady i nedostatky práce navrhuji známku **velmi dobře**.

V Praze dne 4.9.2009

Markéta Vaňková